

Jan Horák

V Boleradicích na přelomu století

Až příliš nabízejí srovnání s Raisovými Zapadlymi vlastenci ty události, které se udály v obci Boleradice na samém sklonku minulého století. Jako by tam opožděně dorazilo národní obrození, ale o to houževnatěji se mělo k činům. Sešli se zde dva lidé, sice jen na několik málo let, ale za tu dobu dokázali tolik, že z jimi zasetych zrn tato vesnice sklízí úrodu ještě o století později.

Kdo byli ti dva? Farář a kantor, které osud zavál do této nevelké jihomoravské vesnice. Ta do té doby žila svým jednotvárným životem, kde každodenním a hlavním úkolem bylo zajištění obživy a snahám o pokrok a kulturu nepřáli ti, kteří dbali o staré pořádky. Ale ti dva se nevzdávali ve svém zápase o probuzení vesnice a její blaho.

Filip Toufar byl ustanoven farářem v Boleradicích (tehdy ještě psány „Poleradice“) v roce 1882. Narodil se roku 1850 v Kameničce u Jihlavy a v letech 1882 až 1901 působil v Boleradicích. Zemřel 12. února 1902 v Borkovanech. Jako dvaatřicetiletý byl v plné síle a nechyběl mu potřebný elán. Zřejmě dokázal odhadnout situaci a možnosti v obci pro svoje buditecké cíle. Viděl, že je zde zcela osamocený, na vesnici převládal konzervatismus vesničanů, ale často i mezi učiteli, uvědomění obyvatel bylo nízké s mnoha předsudky. Proto chápal jako svoje poslání vzdělávat a vychovávat, především mladé. Zvolil k tomu nejen kostel a školu, ale brzy po svém příchodu založil Cyrillskou jednotu, v níž byl dlouhou dobu nejen sborníkem, ale i předsedou. Vybudoval z ní těleso, které dosahovalo dobrých uměleckých výsledků na kůru, ale i při jiných vystoupeních, na samostatných akcích, kde vedle zpěvu se provozovaly různé deklamace, kuplety a scénky. A tak svojí neúnávností vychoval a připravil celou generaci svých svěřenců, kteří byli schopni a ochotni přijímat nové myšlenky. A to nejen na poli kulturním, ale i hospodářském, příklady zemědělské praxe farního dvora.

Do této situace přichází v r. 1895 do Boleradic nový učitel, o deset let mladší jak farář Toufar, Cyril Metoděj Hladký. Narodil se v roce 1860 v Hošticích u Vyškova, v letech 1884 - 1888 působil v Bučovicích, poté v Pozořicích a od roku 1891 do roku 1895 ve Slavkově. C. M. Hladký si přináší na svoje nové působiště bohatou praxi nejen učitelskou, ale i hasičskou a sokolskou, se zanícením pro národní potřeby, vlastenecké citění, zocelené řadou praktických zkušeností. Přichází sem na vlastní žádost, jako reakci na nepochopení jeho plánů a aktivity svého působení ve Slavkově. Nedbá na jemu dříve uštědřená příkoří a s velkým elánem se pouští do práce na své nové kantorské štaci. Farář Toufar jistě brzy rozpoznal jeho schopnosti, a tak výsledky na sebe nedaly dlouho čekat. A musel projevovat značnou toleranci i odvalu, neboť Hladký byl značně svobodomyšlný ve svých názorech. To farářovi nevadilo, a proto jej jmenoval dirigentem Cyrillské jednoty a nevolil špatně. Farář Toufar s moudrostí zaštil všechno nové podnikání, jeho osobnost a autorita předurčovala zdar každému dílu. A tak již v roce 1896 byla založena hasičská jednota, v níž Hladký uplatnil svoje organizační schopnosti dřívějšího hasičského činovníka a při výcviku hasičského družstva svoji sokolskou praxi. Farář se stal předsedou hasičské jednoty, její duší a oporou.

O rok později, tedy v roce 1897, založili potravní spolek. Hladký je jeho duchovním otcem, přednáší, vysvětluje význam a výhody pro občany. Toufar jej zaštiťuje svým vlivem jako předseda. V těch letech slaví Cyrillská jednota nebyvalé úspěchy doma i jinde - v Hustopečích, Kloboukách, Divákách, v Brně v Besedním domě. Ve druhé polovině roku 1897 se v jejím provedení uskutečňuje divadelní představení "Kříž u potoka". Je to historicky okamžik a počátek slavné divadelní éry v obci. Jeviště navrhli, kulisy namaloval a hru secvičil učitel Hladký. Jednota koná řadu různých akcí, slavností, merend, výletů, zájezdů, zve vzácné hosty z Hustopečí, Klobouk, Divák, Rakvic, Brna aj. To vše je výsledkem práce této dvojice. V roce 1898 dokonce začali rozvíjet politickou činnost ve formě veřejných shromáždění občanů s aktuálními požadavky.

Farář Toufar byl v obci velice oblíbený a ctěný, hasičská jednota mu udělila čestné členství, obec čestné občanství. Jak jej farníci milovali, poznal, když se s ním přišli rozloučit před faru v předvečer jeho odchodu do Borkovan na konci r. 1901. Nezůstalo

jedno oko suché a všichni si kladli otázku - proč odchází? A jen on na ni v duchu odpovídal - jsem unaven a vyčerpán. A za dva měsíce jej pochovávali na bolearadickém hřbitově. Dodnes jej tam připomíná kamenný náhrobek.

Cyril Metoděj Hladký byl výborný řečník, organizátor a učitel. Zhotovoval pomůcky, založil hasičskou knihovnu, připravil několik žáků tak, aby mohli studovat dál. Za své pokrokové konání, národní cítění i svoje snažení si vysloužil nejen uznání, ale i hodně trpkosti. Jeho činnost a tvůrčí práce pro bližního i národ byla trnem v oku mnohým, zejména těm, kteří nesnášeli pokrok a novoty. A nikdy nehleděl na sebe, nešetřil svoje zdraví. Jak asi se s ním loučil farář Toufar nad jeho hrobem 8. 8. 1900 na bolearadickém hřbitově?

Odpočívají tam naproti sobě, ale dnes na hřbitově Hladkého již nic nepřipomíná. Avšak jejich duch, tam dole v dědině najdete. Dnes třeba již v menší míře, ale je tam. Určitě v ochotnickém divadle. Hudebnost a zpěvnost také nezanikla. Aktivita veřejného a kulturního života byla vždy velice silná. A celé století uplynulo od té slavné buditelské doby.

Prameny a literatura:

Časopis Cyril, roč. 1890-1902

Slovanské listy r. 1900

Archiv autora